

KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE AROMATERAPİ UYGULAMASI

Müjdat Babadostu, Dilek Aydın, Nilüfer Alın Bozdağ, Müjgan Mutlu Alkan, Genco Yücel

Giriş: Bilindiği gibi dünyada bir çok tip merkezi komplementer tıbbın değişik kategorilerinden faydalanmaktadır. Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygın olarak başvurulan komplementer tıp kategorilerinden Koroner Yoğun Bakım Ünitesinde de faydalanmak istendi. VKV Amerikan Hastanesi Koroner Yoğun Bakım Ünitesi olarak bu düşünce kapsamında, mevcut uygulanan güncel tedaviye ilaveten komplementer tıp alanında Aromaterapi projesi planlandı.

Koroner Yoğun Bakım Ünitesi gerek hastalar, gerekse çalışanları için hastanenin diğer bölümlerine göre daha yoğun ve stresli bir ortamdır. Literatürde, Aromaterapinin antibakteriyal ve anksiyolitik etkisi bildirilmektedir. (1,2, 3, 4) Modern tıp yöntemleri ile sadece hastaların stresi, anksiyetesi azaltılırken, Aromaterapi uygulamasında çalışan personel de dahil, ortamda bulunan herkesin stresine yönelik müdahalede bulunulur. Daha rahat bir çalışma ve iyileşme ortamına zemin hazırlamaya destek olunur. Aromaterapinin ihmal edilebilecek kadar nadir yan etkileri karşısında, somatik ve psikişik etkilerinden (antistres, anksiyolitik etki ve hava dezenfeksiyonu) yararlanılır.

Amaç: Bu proje ile dünyada ilk kez bir Koroner Yoğun Bakım Ünitesi'nde bilimsel temellere dayanarak Aromaterapinin hem organik yönü (bakteri florası üzerine etkisi), hem psikolojik yönü (anksiyolitik, stres giderici etkisi), hem de güvenilirliği (havada partikül sayısı) araştırılıp aşağıda bildirilmiştir.

Yöntem: Bu çalışma, 1-Nisan-2006 tarihinden itibaren VKV Amerikan Hastanesi Koroner Yoğun Bakım Ünitesinin mimari proje ve hava akımı sonucu belirlenen 6 noktada Bergamut yağı, elektriksel aerosol yöntemi kullanılarak uygulandı.

Psikolojik etkinin değerlendirilmesi için, 28 servis çalışanına ve randomize seçilmiş serviste yatan 24 hastaya standardize stres testi (Durumluk-Süreklilik Kaygı Testi) (5) uygulandı. Fizyolojik ölçülebilir parametre olarak, katılımcıların nabız ve tansiyon değerlerinin günlük ortalama değerleri alındı ve katılımcılara son kalp sağlık durumu ile ilgili algılamalarını 1'den 6'ya kadar puan vererek (1-kötü, 6-çok iyi) değerlendirmeleri istendi.

Kontrol grubu olarak randomize seçilmiş, serviste yatan 24 hasta ve serviste çalışan 28 kişiye stres testi tekrarlandı.

Hava kontaminasyonu değerlendirilmesi için serviste mimari proje ve hava akımına göre belirlenen 7 noktadan hava partikül sayıları ve 6 kritik noktadan havadaki bakteri koloni sayıları ölçüldü. Kontrol değerleri olarak proje öncesi ve sonrası aynı noktalardan yapılan ölçümler kullanıldı. Tüm ölçümler ünitenin ziyarete açık olduğu zamanda, rutin genel günlük temizliğin tam iki saat sonrasında yapıldı.

Bu çalışmada, istatistiksel analizler NCSS 2007 paket programı ile yapılmıştır. (Tablo 3) Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotların (ortalama, standart sapma) yanı sıra ikili grupların karşılaştırmasında bağımsız "t" testi, grupların Aromaterapi öncesi ve sonrası değerlerinin karşılaştırmasında eşlendirilmiş "t" testi, nitel verilerin karşılaştırmalarında "ki-kare" testi, Aromaterapi öncesi ve sonrası yüzde değişimleri değişken dağılımı göz önüne alınarak parametrik olmayan Mann Whitney-U testi ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, anlamlılık p<0,05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hava partikül sayısı proje öncesi tüm noktalarda ortalama 77.412 partikül/feet3, uygulama sonrası ise 53.688 partikül/feet3 olarak ölçüldü. Yapılan ölçümler, 1 feet küpün içinde bulunan 0.5 mikron (0,0005mm) boyutunda olan partiküller içindir. (Tablo:1)

ÖLÇÜM NOKTALARI	1	2	3	4	5	6	7	ORTALAMA
- A - AROMATERAPİ ÖNCESİ (30.03.2006) Serviste 3 hasta	58,356	38,1	61,252	66,48	95	91,694	131	77,412
- B - AROMATERAPİ SONRASI Serviste 5 hasta (03.05.2006)	44,809	35,861	49,35	54,225	54,385	60	77,185	53,688

Tablo - 1 -

Havadaki bakteri koloni sayıları, proje öncesi tüm noktalarda toplam 150 koloni/m²/dk., uygulama başlangıcından 1 ay sonrasında ise toplam 87 koloni/m²/dk. olarak ölçüldü. Bir yıl sonra, uygulama devam ederken yapılan ölçümlerde hava bakteri koloni sayısı toplam 40 koloni/m²/dk. olarak bulundu. (Tablo:2)

ÖLÇÜM NOKTASI	SERVİS GİRİŞ	İZALASYON ÖNÜ	8 NOLU ODA	5 NOLU ODA	3 NOLU ODA ÖNÜ	1 NOLU ODA ÖNÜ	TOPLAM
Aromaterapi Öncesi 30/03/2006 (Serviste 3 hasta)	47,0,	8,0,	16,0,	16,0,	16,0,	47,0,	150
Aromaterapi Altında 03/05/2006 (Serviste 5 hasta)	31,0,	16,0,	8,0,	8,0,	8,0,	16,0,	87
Aromaterapi 1 YIL 21/03/2007 (Serviste 7hasta)	8,0,	8,0,	8,0,	0,0,	0,0,	16,0,	40

Tablo - 2 - Dakikada m²'ye 100 canlı bakteriden az düşen yerler temiz kabul edilmektedir.

Katılımcıların stres oranları, Aromaterapi uygulama öncesi ortalama stateank (kişinin değerlendirme anındaki stres oranı) 39.73+/-9.18 ve traitank (kişinin genel olarak stres oranı) 35.65+/-8.49 olarak belirlendi. Aromaterapi sonrası, stateank ortalaması 39.13+/-8.92 ve traitank ortalaması 35.21+/-8.48 olarak ölçüldü. Katılımcıların subjektif kalp sağlığını algılama oranları Aromaterapi öncesi 4.46+/-1.31 ve uygulama sonrası 4.71+/-1.07 olarak bulundu. Katılımcıların nabız, sistolik ve diastolik tansiyon değerleri tabloda gösterildiği gibi bulunmuştur. (Tablo:3)

	ÇALIŞAN GRUBU	HASTA GRUBU	t	p	
STAI (Durum)	Aroma Terapi Öncesi	37,29±7,89	33,75±8,92	1,52	0,136
	Aroma Terapi Sonrası	37,14±8,75	32,96±7,73	1,81	0,076
	t	0,11	0,31		
	p	0,914	0,757		
STAI (Anlık)	Aroma Terapi Öncesi	38,29±6,38	41,42±11,56	-1,23	0,224
	Aroma Terapi Sonrası	36,46±7,65	42,25±9,42	-2,44	0,018
	t	1,24	-0,29		
	p	0,226	0,772		
STAI (Total)	Aroma Terapi Öncesi	75,57±12,31	75,17±16,26	0,1	0,919
	Aroma Terapi Sonrası	73,61±14,17	75,21±14,6	-0,4	0,69
	t	0,89	-0,01		
	p	0,382	0,993		
Algılama son kalp durumu	Aroma Terapi Öncesi	5,5±0,51	3,25±0,79	12,34	0,0001
	Aroma Terapi Sonrası	5,25±0,75	4,08±1,06	4,63	0,0001
	t	1,76	-3,75		
	p	0,09	0,001		
Nabız	Aroma Terapi Öncesi	76,18±11,51	71,25±10,1	1,63	0,11
	Aroma Terapi Sonrası	75,18±10,13	71,42±12,13	1,22	0,229
	t	0,59	-0,05		
	p	0,563	0,958		
Sistolik Tansiyon	Aroma Terapi Öncesi	114,82±11,18	118,58±12,28	-1,16	0,253
	Aroma Terapi Sonrası	115±11,22	121,5±12,95	-1,94	0,058
	t	-0,09	-0,83		
	p	0,93	0,414		
Diastolik Tansiyon	Aroma Terapi Öncesi	70±7,58	69,33±9,81	0,28	0,784
	Aroma Terapi Sonrası	69±7,49	72,29±12,02	-1,2	0,235
	t	0,83	-0,79		
	p	0,413	0,437		

Tablo - 3 -

Aromaterapi uygulama süresince hiçbir katılımcıda istenmeyen herhangi bir alerjik reaksiyon veya astmatiform tablo ve hastane enfeksiyonu saptanmamıştır.

Sonuç: Aromaterapi uygulaması sonucunda, çalışma katılımcılarının (servis çalışanları ve yatan hastalar) stres oranında istatistiksel anlamlı olmayan bir düşüş saptandı. Katılımcıların kendi kalp sağlığı algılamalarında, istatistiksel olarak anlamlı bir iyileşme görüldü. Hava kontaminasyonunda, partikül ve bakteri koloni sayısında belirgin bir azalma tespit edildi. Bu çalışma sonucunda, Koroner Yoğun Bakım Ünitesinde Aromaterapi uygulamasının etkili olduğu gösterildi. Hastalar ve ünite çalışanları açısından olumlu algılanan bu tedavinin psikolojik yönden stres giderici özelliği de gözlemlendi.

Kaynaklar:

1. Kyle G. Evaluating the effectiveness of aromatherapy in reducing levels of anxiety in palliative care patients: results of a pilot study. Complement The Clin. Pract. 2006 May; 12(2):148-55. E pub 2006 March 29
2. Robinson SB, Weitzel T, Henderson L. The Sh-h-h-h Project: nonpharmacological intervention. Holist Nurs Pract. 2005 Nov.-Dec; 19(6):263-6
3. Fowler S, Newton L. Complementary and alternative therapies: the nurse's role. J. Neurosci Nurse. 2006 Aug.; 38(4):261-4
4. Complementary therapies: have they become accepted in general practise? Med J. Aust. 2000 Feb. 7; 172 (3): 105-9, Pirota MV, Cohen MM, Kotsirilos V, Farish SS
5. Durumluk-süreklilik kaygı envanteri el kitabı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları no:333 1983